יד: אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

ואילו הבא פסול וטמא. *אע"ג דשלישי של תרומה מטמא הקודש כמו שלישי לקודש דתנן במסכת טהרות (פ"ב משנה ז) שלישי שבכולן מטמא משקה קודש ופוסל אוכלי קודש ואתרומה קאי *מ"מ אור"י דמגע טבול יום לא חשיב כשלישי לאפילו בקודש גופיה לא מטמא דכמעילה כפ' מטאת העוף מועלין בה (דף מ.) תנן מטאת העוף הוכשרה ליפסל משהוקדשה נמלקה הוכשרה ליפסל בטבול יום ודייק בגמרא לאיפסולי אין לטמוי לא והכי סבר רבי עקיבא לקמן (דף יט.) בהסולת והקטורת והלבונה וכו' מיהו תימה דשלישי דטבול יום יעשה רביעי מק"ו ממחוסר כפורים כדמסיק רבי יוסי שלישי דעלמא וימא מה מחוסר כפורים שמותר בתרומה פסול בקודש שלישי דטבול יום שפסול בתרומה אינו דין שיעשה רביעי בקודש ואם יש שום מיעוט בשלישי דטבול יום א"כ כי עביד לקמן ק"ו נימא שלישי דטבול יום יוכיח וכירושלמי במסכת מגיגה פריך לה:

אפילו בראשון ושני נמי תחלה הוי. מכאן משמע דשמן משיב משקה ולקמן (דף ח.) גבי משקה בית מטבחיא וכן בכמה דוכתי והא דתנן (טהרות פ"ג משנה ג) ר"מ אומר שמן תחלה לעולם ותכ"מ אף הדבש וכ"ש שזורי אומר היין פירוש דווקא יין אבל הנך לא ופסקינן בהקומץ רבה (מנחות לא.) דהלכתא כוותיה אור"ת דהתם מיירי בנקרש ואחר כך נמות כדמשמע בתוספתא דקאמר התם במה אמרו שמן תחלה לעולם בנקרש ואחר כך נמות ובלא נקרש משמע דכ"ע מודו וכן משמע ברש פ"ג דמסכת טהרות (משנה ח) דקתני התם הרוטב והגריסין ומלב ושמן שהן משקה טופח הרי הן תחלה קרשו ואח"כ נימוחו הרי הן שניים ובתר הכי קתני ר"מ אומר השמן תחלה לעולם והיינו לעולם אפי' קרשו ואהא קאי ר"ש שזורי והכא משמע ליה בלא נקרש[8]: **הבא** טהור **וטמא.** הקשה ר"י לוקמ' נז' דאסור מדאורייתא והיינו מדבריהם כי היכי דשלישי דאורייתא מותר לעשותו שני ה"נ איסור דאורייתא ורבי יוסי דאמר אינה היא המדה אית ליה דלית לן למילף איסור מטומאה כמו שאפרש לקמן לר"ל משום כר קפדא דלא יליפינן איסור מטומאה ואור"י דלא בעי לאוקמא בשבע דשרפין תרומה טהורה עם הטומאה משמע ליה כדרך שבני אדם רגילין לשרוף והיינו כשש: **התם** פסול **וטמא והבא טהור וטמא.** וקשה לר"י בשלמא למ"ד אוכל מטמא אוכל מ"ש דלא יליף איסורא דרבנן בשעה ששית מפסול דאורייתא אבל למ"ד אין אוכל מטמא אוכל מדאורייתא אמאי לא יליף שפיר כמו שמותר לעשות מפסול דאורייתא דאשון דאורייתא ה"ג מותר לעשות מאיסורא דרבנן שני דרבנן כדקמדמי בסמוך דקאמר נימא דקסבר ר"מ כו' ואור"י דלא דמי דמקלקלו דאורייתא שיכול לקלקלו עוד יותר אין לגמוד שיוכל לקלקל קלקול דרבנן יותר אפי' בקלקול דרבנן אבל בסמוך מדמי שפיר קלקול איסור דרבנן לקלקול שלישי דרבנן מדע דהא ר' יוסי דס"ל לקמן (טז.) טומאת משקין לעמא אחרים דאורייתא וה"ל וולד טומאה דר' מנינא דאורייתא לא יליף מינה איסורא דרבנן שיהא מותר לעשותו שני דרבנן דלמ"ד אין אוכל מטמא אוכל כשסורפו עם טומאה לא הוי אלא שני דרבנן וא"ת למאי דמוקים לה בולד טומאה דרבנן *ר' מנינא נמי מוסיף אדר' עקיבא דמר"ע דאמר פסול מדאורייתא מותר לעשותו ראשון לא שמעינן שיהא שלישי דרבנן מותר לעשותו שני וכירושלמי פריך לה וקאמר למ"ד בולד טומאה דרבנן לא בא ר"ע אלא לאחות מיפסר בטבול יום דבית הפרס שהוא מדבריהם אך שמחליף דברי רבי יוחנן לבר קפרא: בא

[1] בחלל חרב[2] כו'[3] חרב הרי הוא כחלל והויא ליה אב הטומאה וקסבר שלישי מותר לעשותו ראשון ומאי דוחקיה דרב יהודה לאוקמיה בנר של מתכת נוקמיה בנר של חרם ומאי הוסיף דאילו התם טמא וטמא ואילו הכא פסול וטמא אמר רבא מתניתין קשיתיה מאי אירייא דתני נר שנטמא בטמא מת ניתני שנטמא בשרץ אלא איזהו דבר שחלוקה טומאתו בין טומאת מת לשרץ הוי אומר זה מתכת *אמר רבא ש"מ קסבר ר"ע [4]טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא דאי ס"ד דרבנן מכדי האי נר מאי קא מהניא להאי שמן אי לאיפסולי גופי' הא פסיל וקאי ממאי דילמא לטמא אחרים מדרבנן אי מדרבנן מאי אירייא באב הטומאה אפילו בראשון ושני נמי תחלה הוי [5]דתנן [6]כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה [7]חוץ מטבול יום אלא ש"מ דאורייתא היא: א"ר מאיר מדבריהם למדנו וכו': מדבריהם דמאן אילימא מדברי ר' חנינא סגן הכהנים מי דמי התם טמא וטמא הכא טהור וטמא ואלא מדברי ר"ע מי דמי התם פסול וטמא הכא טהור וטמא נימא קסבר רבי מאיר מתניתין באב הטומאה דאורייתא וולד הטומאה דרבנן דמדאורייתא טהור מעליא ומאי

סתם ואמן קי"ל דאין כלי מקבל טומאה אלא מאב הטומאה ומה לי אב הטומאה דמת מה לי אב הטומאה דשרץ אלא מדנקט מת ש"מ בנר של מתכת עסקינן דיש חילוק בו בין נגיעת אב הטומאה דמת לאב הטומאה דעלמא ואשמעי' דבנר שהוא עלמו אב הטומאה קאמר: **ש"מ.** מדקאמר הוסיף ר"ע קסבר טומאת משקים לטמא אחרים דאורייתא היא ולא כהני תנאי דפירקין דאמרי לקמן[9] אאין משקין מטמא אוכל מן התורה אלא מדרבנן דאי ס"ד דאין משקין מטמאין אחרים אלא מדרבנן מאי מוסיפת דאוסיף ר"ע דאמר שהשמן שהיה שלישי עשאוהו ראשון ומה בכך אלי נר אב הטומאה כי עשאו ראשון להאי שמן מאי מהני ליה אחרי שלא יטמא אחרים: **לאפסולי גופיה.** הוא דמהני ליה הא פסול וקאי: **דילמא.** אהני ליה שיטמא אחרים מעכשיו מדרבנן: **אי.** תוספת דרבנן אתא לאשמעי' מאי איריא דנקט שמדליקין אותו בנר אב הטומאה שעושין אותו לאלי שמן ראשון דאורייתא א"נ אשמעינן שמדליקין אותו בראשון לטומאה אי בשני לטומאה נמי אתלה הוי כלומר איכא נמי תוספת מדרבנן כי הוא שנעשה ראשון מדרבנן ומטמא עוד שני ושלישי דהא גזור רבנן על המשקין שאפילו נגעו משקין בשני יעשו ראשונים: **דאמן כל הפוסל את התרומה.** כל הני דמיימינן בפ' יציאות השבת (דף יג.) גבי שמונה עשר דבר שגזרו עליהם תורת שניים לפסול את התרומה מטמאין משקין אפילו חוזין להיות תחלה חוץ מטבול יום שפוסל לתרומה מן התורה וגזירת הכתוב היא ומ"מ איקלישא טומאה דידיה ולא גזרו ביה לעשות משקין תחלה דאין דברי תורה צריכין חיזוק ומשום דמשקין עלולים לקבל טומאה ומה היא עלילתן שמקבלין טומאה אלא בהכשר גזרו עליהן חומר הרבה שיהו כהנים מזהרין לשומרן: **אלא ש"מ.** מדמהדר למעבדיה לראשון דאורייתא ש"מ לטמאי אחרים ולעשותן שני דאורייתא קאמר. כל סדר טומאה דאב עושה ראשון וראשון שני כחולין ותו לא ושני שלישי בתרומה ושלישי רביעי בקודש כולה מדאורייתא הוא בפיקרין: **נימא קסבר ר"מ.** מדליף מדבריהן קסבר מתני' דר' מנינא בשר שנטמא באב הטומאה דקתני באב הטומאה דאורייתא הוא אבל בשר שנטמא בולד הטומאה דרבנן כגון כלי שנטמא במשקין דמדאורייתא אין מטמאין כלי שאין אוכל נעשה אב הטומאה ורבנן גזרו שיהיו משקין מטמאין כלי משום משקה זב וזבה שהן אב הטומאה כגון רוקו ומימי רגליו בפ"ק דנדה (דף ז:) והאי בשר נטמא באותו כלי דהוי וולד וולד דרבנן שהמשקין היו וולד הטומאה והכלי היה וולד וולד דרבנן ומדאורייתא טהור הוא והאי בשר שנעשה שלישי על ידו טהור גמור מן התורה הוא ואשמעינן ר' מנינא דאין לחיכא עלה טומאה דרבנן מטמאין לה בראשון דאורייתא: ומאי

כחלל חרב. הקיש חרב לחלל. מתכת שנגע במת הרי הוא אבי אבות הטומאה כמת עצמו ושנגע בטומאת מת הרי הוא אב הטומאה כטומאה גזירת הכתוב היא במתכת אבל טומאת מת ולא אבל שאר טומאות: **וה"ל.** נר אב הטומאה וכשטומן שמן שלישי לתוכו נעשה ראשון: **נוקמה בנר של חרס.** דאיתו אבל ראשון כשנגע בטומאת מת ואשמעינן ר"ע דשלישי מותר לעשותו שני. ודקשי' לך מאי הוסיף אדר' מנינא הוסיף טובא דאילו התם גבי בשר קדשים כי שריף שלישי בהדי ראשון ועשהו שני טמא היה מחמלה לטמא אחרים שהשלישי עושה רביעי בקודש ועכשיו כשהוא שני הוי טמא כלומר יותר מבראשונה ואלו גבי עדותו של ר"ע גבי תרומה קאי דאילו שמן קודש איתו אלא של מנחות ונאכל הוא ואיתו לאוי להדליק נר ואם טמא קודש שנתנו במנחה משקדש בכלי אין לו היתר לכהנים ונשרף בקודש בית הדשן כשאר פסולי קדשי קדשים אבל שמן תרומה שנטמא כהנים מדליקין בו דכתיב[10] נתתי לך את משמרת תרומותי בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה ואמר רחמנא שלך תהא להסיקה תחת תבשילך בינמות בפ' הערל (דף עד.) ושמן שלישי של תרומה אינו טמא לטמא רביעי בתרומה וכי הדר עביד ליה שני ה"ל טמא: **מתני' קשיתיה.** לרב יהודה מאי איריא דתני טמא מת אי בנר של חרס קאי ובראשון עסקינן למה לי דנקט שקיבל טומאה זו מאב הטומאה של מת ליתני שנטמ'

[1] בחלל חרב כו'[2] חרב הרי הוא כחלל והויא ליה אב הטומאה וקסבר שלישי מותר לעשותו ראשון ומאי דוחקיה דרב יהודה לאוקמיה בנר של מתכת נוקמיה בנר של חרם ומאי הוסיף דאילו התם טמא וטמא ואילו הכא פסול וטמא אמר רבא מתניתין קשיתיה מאי אירייא דתני נר שנטמא בטמא מת ניתני שנטמא בשרץ אלא איזהו דבר שחלוקה טומאתו בין טומאת מת לשרץ הוי אומר זה מתכת *אמר רבא ש"מ קסבר ר"ע [4]טומאת משקין לטמא אחרים דאורייתא דאי ס"ד דרבנן מכדי האי נר מאי קא מהניא להאי שמן אי לאיפסולי גופי' הא פסיל וקאי ממאי דילמא לטמא אחרים מדרבנן אי מדרבנן מאי אירייא באב הטומאה אפילו בראשון ושני נמי תחלה הוי [5]דתנן [6]כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה [7]חוץ מטבול יום אלא ש"מ דאורייתא היא: א"ר מאיר מדבריהם למדנו וכו': מדבריהם דמאן אילימא מדברי ר' חנינא סגן הכהנים מי דמי התם טמא וטמא הכא טהור וטמא ואלא מדברי ר"ע מי דמי התם פסול וטמא הכא טהור וטמא נימא קסבר רבי מאיר מתניתין באב הטומאה דאורייתא וולד הטומאה דרבנן דמדאורייתא טהור מעליא ומאי

עין משפט נר מצוה

א [מי"ד פ"ה מהל' טומאת מת הל"יג]:
קח ב מי"י פ"ז מהלכות אבות הטומאה הלכה ה:
קט ג מי"י פ"י שם הלכה ג:

תורה אור השלם

1. וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים: במדבר יט טז

רבינו חננאל

ודייקינן מדהוה ליה למכתב בחלל. כדכתיב ועל הנוגע בעצם או בחלל. וכתיב וכל אשר יגע על פני השדה בחלל חרב או במת או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים: במדבר יט טז

רבינו חננאל

א) [ד"ה מהכי] טומאת מת הל"יג:
ב) מי"י פ"ז מהלכות אבות הטומאה הלכה ה:
ג) מי"י פ"י שם הלכה ג:
ד) [לקמן יט:]. ה) פרה פ"ח [מ"ז] [חולין לד.]. ו) [במדבר יח]. ז) דף נח.. ח) טהרות פ"ב, ט) [וע"ע תוספות עירובין עח: ד"ה שמן יתום, מנחות לא. ד"ה לאמלא].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ואילו הבא יבי' אע"ג דשל"ש. עיין חולין פז ע"ב תד"ה משקה טבול יום: בא"ד ב"מ אור"י דמגע טב"י. עי' מגיגה כ ע"א תד"ה ולקמ"ל: גם' אמר רבא ש"מ קסבר ר"ע. עי' מהרי"ל הל' מגילה דף יט ע"ב ד"ה ר"י מתני': תוס' ד"ה התם אפי' ובר"ה נמי מוסיף. עיין זבחים ג ע"א תוד"ה הסתם:

מוסף רש"י

חרב הרי הוא כחלל. טומאתו של מת הרחוקה לטמא כלי, כגון מת והנוגע בו דהוי מיהא אב הטומאה, אם נגע בהם מתכות נעשה כיולא בו ואם נגע במת הרי אבי אבות ואם בטמא מת נגע הרי אב, אבל ראשון ושני אין משמאלין כלים (חולין ג.).

רבינו חננאל (המשך)

כי נגעי בראשון ובשני, אינהו שני עבדי. דתנן בפרה פרק ח' כל הפוסל בתרומה טמא חוץ מטבול יום, למה לי למתנא בנר שנטמא בטמא מת ולאוקמה בנר של מתכת, ליתני בנר ואפילו בנר של חרס, שמעינן מינה שלישי מותר לעשותו (שני) ראשון, וטומאת משקין לטמא אחרים מדאורייתא הוא.
מתני' אמר רבי מאיר מדבריהם למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח כו'.

מסורת הש"ס

ט) [והרי ליה למתיב בחלל כמו למעלה הנוגע בעצם מי בחלל אלא לרבי מתא חרב מיותר לגזרה דחרב הרי הוא כחלל. עיין ערך חל ד"ד]. י) [נקמן יט:]. יא) עט. שבת קא: מיר נג: חולין ג.]. יב) [לקמן יט:]. יג) פרה פ"ח [מ"ז] [חולין לד.]. יד) [במדבר יח]. טו) דף נח.. טז) טהרות פ"ב, יז) [וע"ע תוספות עירובין עח: ד"ה שמן יתום, מנחות לא. ד"ה לאמלא].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com